

Közlekedéstudományi Intézet Nonprofit Kft.
Vasúti Vizsgaközpont

Helyi, városi pályahálózat

Vasúti járműismereti modul

Villamos meghajtású fogaskerekű vasúti jármű kategória

ALAPKÉPZÉSI PROGRAM

Készítette és szerkesztette:

Közlekedéstudományi Intézet Nonprofit Kft. Vasúti Vizsgaközpont

Jóváhagyási szám: VVK-2018/913

Jóváhagyási dátuma: 2018.08.29

1.1. Modul megnevezése:	Vasúti járműismereti modul Villamos meghajtású fogaskerekű vasúti jármű kategória
--------------------------------	--

1.1. A képzés besorolása

Hatósági vizsgával záruló alapképzés	X
---	----------

1.2. A modul oktatásának célja

Az általános szakmai ismeretek modulban tanult műszaki alapismeretekre alapozva, mutassa be a fogaskerekű vasúti járművek szerkezeti felépítését. Adjon áttekintést a fogaskerekű vasúti járművekbe épített hajtásrendszerekről, erőátviteli berendezésekről, ezek főbb szerkezeti egységeiről és működésükről. Ismertesse a járművek vezérlő-, szabályozó-és biztonsági berendezéseit, fékberendezéseit és fékrendszereit és azok működési elvét. Mutassa be az üzemeltetés során elvégzendő feladatokat.

1.3 A képzés célcsoportja

Országos jelentőségű vasútvonalakra vagy térségi, helyi, városi vagy saját célú vasúti pályahálózatra, iparvágányra, kisvasútra, múzeumvasútra érvényes általános szakmai ismeretek modul vizsga vagy - valamely EGT államban kiadott Mozdonyvezetői engedéllyel rendelkező munkavállalók, akik további ismereteket kívánnak elsajátítani és a magyar nyelv külön jogszabályban meghatározott szintű ismerete

1.4 A modul során elsajátított ismeret, kialakított készség, képesség, kompetencia

A résztvevő a modul befejeztével:

- felismeri a fogaskerekű vasúti jármű szerkezeti elemeit, az összefüggéseket, jártas az üzemeltetés (átvétel, leadás) közben elvégzendő feladatok elvégzésében
- képes megkülönböztetni a jármű helyes, vagy helytelen működését, felismeri a hibajelenségeket, ismeri a vezetéstechnikát befolyásoló tényezőket

1.5 Megszerezhető képesítés

A modul önállóan járművezetői munkakör betöltésére nem jogosít.

1.6 A képzés követelményei

A résztvevők **ráismerés szintjén** ismerjék meg a fogaskerekű vasúti járművek mechanikai szerkezetét, elektromos és pneumatikus berendezéseinek felépítését. **Reprodukciós szinten** ismerjék a különböző járműszerkezeti elemek, berendezések funkcióját, jellemző meghibásodásait, a hibák felismerésének módját, a különböző fékberendezések szerepét, működését, a vezetéstechnikai ismeretek elméletét. Szerezzenek jártasságot a szerelvény átvételében-, leadásában, ellenőrzésében

1.7 A programba való bekapcsolódás feltételei

Végzettség	Alapfokú iskolai végzettség
Egészségügyi alkalmasság	II. munkaköri csoport szerinti vasúti járművezető /A 203/2009 (IX.18) Kormányrendelet szerint/
Előzetesen elvárt ismeret(ek)	A magyar nyelv, külön jogszabályban meghatározott szintű ismerete
Egyéb feltétel(ek)	Országos jelentőségű vasútvonalakra vagy térségi, helyi, városi vagy saját célú vasúti pályahálózatra, iparvágányra, kisvasútra, múzeumvasútra érvényes általános szakmai ismeretek modul vizsga vagy - valamely EGT államban kiadott Mozdonyvezetői engedély és a magyar nyelv külön jogszabályban meghatározott szintű ismerete

1.8 A programban való részvétel feltételei

Részvétel követésének módja	Az elméleti órákon képzési napló és a résztvevők által aláírt, napi jelenléti ív
Megengedett hiányzás	A 19/2011. (V. 10.) NFM rendelet előírása szerint
Mulasztások pótlása	Konzultációs órákkal
Egyéb feltétel(ek)	A képzésben résztvevő nem áll jogerős bírósági ítélettel kiszabott szabadságvesztés, foglalkozástól illetve járművezetéstől való eltiltás hatálya alatt.

1.9 A képzés módszerei és formája

A képzés megrendezési formája

A képzés módszerei

Az elméleti órák megtartása tanteremben, előadás keretében történik, oktató dominanciájú frontális munkafolyamattal, közvetlen irányítással. Az elméleti képzés során a példák bemutatásához a tansegédletek kiegészülnek járműalkatrészek és berendezések szemléltetésével, élethű modellek bemutatásával. A frontális osztály-munkában az oktató írásvetítő vagy projektor alkalmazásával is demonstrál. Az elméleti képzés részét képező gyakorlati órák megtartása üzemi környezetben történik, kiscsoportos foglalkozás keretében. A tantárgyak nem függenek egymástól, a táblázatok nem jelentik az oktatás sorrendiségét.

A tanfolyam besorolása: **alapképzés**

A tanfolyam megrendezési formája: **csoportos**

Tervezett képzési idő, intenzitás

Összes óraszám:	170	óra			
Ebből:					
Elmélet:	130	óra			
Gyakorlat:	40	óra			
Intenzitás: 8 óra/nap, /elméleti képzés/	Időtartam				
A haladási ütemterv szerint	170	óra	15	19,5nap	

Csoportlétszám

Elméleti képzés	minimum: 1 fő, maximum: 30 fő
------------------------	---

1.1.1. A modul oktatásának személyi és tárgyi feltételei

1.1.1.1. A modul oktatásának személyi feltételei

A képzés személyi feltételei

A vasúti közlekedés biztonságával összefüggő témakörök elméleti és gyakorlati oktatói, rendelkezzenek a 19/2011. (V.10.) NFM rendelet szerinti vasútszakmai oktatói végzettséggel és szerepeljenek a Nemzeti Közlekedési Hatóság vasútszakmai oktatói névjegyzékében. A kiegészítő ismeretek elméleti és gyakorlati oktatásában részt vevő oktató rendelkezzen az oktatott témakörnek megfelelő képesítő vagy szakvizsgával, vagy vasútszakmai oktatói végzettséggel, 5 éves szakmai gyakorlattal

1.1.1.2. A modul oktatásának tárgyi feltételei

Az elméleti órák megtartásához, a képzés csoportlétszámának megfelelő oktató termet kell biztosítani, amely megfelel a jogszabályokban előírt egyéb feltételeknek, továbbá - mint

oktatási helyszínt- a képzőszervezet bejelentette. A teremben a létszámnak megfelelő számú, jegyzetelésre, alkalmas asztalra és székre (valamint, ha a képzés módszertana megkívánja) megfelelő oktatástechnológiai eszközökre van szükség.

Az elméleti képzés részét képező gyakorlati órák megtartása a járművek karbantartását, javítását végző műhelyekben, kocsiszínben, forgalmi szolgálati helyeken, történik, vagy szemléltető eszközök alkalmazásával a csoportlétszámnak megfelelő oktatóteremben. A résztvevők számára a tankönyveket, segédanyagokat, jegyzeteket a képzőszerv köteles biztosítani.

Danka Miklós jármű szerkezettan és típusismeret

Gerő Dezső – Kókai Károly Fogaskerekű vasút légrendszer előkészítő egység jegyzet

1.11 A képzés során alkalmazott értékelési rendszer

A hatósági vizsgát az a képzésben résztvevő kezheti meg, aki a képzési programban előírt beszámolási kötelezettségének (írásbeli, szóbeli ellenőrzések, helyi vizsgák) maradéktalanul eleget tett és „Megfelelt” minősítést kapott.

Ellenőrzés formája	Írásbeli, vagy szóbeli visszakerdezés
Ellenőrzés rendszeressége	Témakörönként írásbeli ellenőrző feladatok. Azon ismeretekből, amelyekből nincs előírva hatósági vizsga, helyi vizsgát kell tenni
Ellenőrzés tartalma	A képzési program 18. pontjában meghatározott ismeretek
A felnőttek tudásszintjének ellenőrzésére szolgáló módszer(ek)	Írásbeli, szóbeli, gyakorlati (vagy ezek kombinációja) ellenőrző feladatok megoldása
Megszerezhető minősítések	„Megfelelt” / „Nem felelt meg”
Megszerezhető minősítésekhez tartozó követelményszintek	Megegyezik a hatósági vizsga követelményszintjével
Sikertelen teljesítések következményei	A résztvevő nem bocsátható hatósági vizsgára

1.12 Az előzetesen megszerzett tudás elismerésének módja

A 19/2011. (V.10.) NFM rendelet 12. § szerint.

A képzés zárása

A program zárásának feltételei	A képzési program 13. pontja szerint
A program zárásának módja	Hatósági vizsga a kijelölt témakörökből

A záróvizsga rendje	A 19/2011. (V.10.) NFM rendelet 19. §, valamint a Vasúti Vizsgaközpont Vizsgaszabályzat és eljárási rendje szerint
A záróvizsga követelménye	A 19/2011. (V.10.) NFM rendelet 19. §, valamint a Vasúti Vizsgaközpont Vizsgaszabályzat és eljárási rendje szerint
A záróvizsgán megszerezhető minősítések	Megfelelt"/ „Nem felelt meg”
A különböző minősítésekhez tartozó követelményszintek	A vizsgázó a vizsgakérdésekre elfogadható választ tud adni
Sikertelen teljesítés következménye	A 19/2011. (V.10.) NFM rendelet 21. §, valamint a Vasúti Vizsgaközpont Vizsgaszabályzat és eljárási rendje szerint

A program sikeres elvégzését igazoló okirat

Vizsgaigazolás	x	Vasúti Vizsgaközpont Vizsgaszabályzat és eljárási rendje alapján kiadott vizsgaigazolás
-----------------------	----------	---

A program elvégzését igazoló irat kiadásának feltételei

Feltétel	A modulzáró hatósági vizsga „Megfelelt” szintű teljesítése
-----------------	--

1.13 A modul témakörei /tananyag egységei

Sor-szám	Témakörök	Óraszám			Összesen
		Elméleti képzés		Vezetési gyakorlat	
		Tantermi	Gyakorlati		
1.	Járműszerkezetek (mechanikus)	22	4	0	26
2.	Gépészeti és erőátviteli berendezések (elektromos)	23	4	0	27
3.	Vezérlő-, szabályozó és biztonsági berendezések	20	4	0	24
4.	Fékberendezések, fékezési ismeretek	22	4	0	26
5.	Üzemeltetési ismeretek	20	20	0	40
6.	Vezetéstechnikai ismeretek	23	4	0	27
	Összes óraszám:	130	40	0	170

RÉSZLETES TANANYAG TERV TÉMAKÖRÖNKÉNT

1. JÁRMŰSZERKEZETEK /MECHANIKUS/ (22/4/0)

(Kötelező tanfolyami dolgozatok száma a helyi vizsgával együtt: 2 db)

1. Történeti áttekintés, a fogaskerekű járművek általános felépítése
  - 1.1. A budapesti fogaskerekű vasút
    - 1.1.1. Gőzüzem
    - 1.1.2. Ganz fogas
    - 1.1.3. SGP fogas
    - 1.1.4. Fejlesztési lehetőségek
  2. Fogaskerekű vonat
    - 2.1. Vonat összeállítása
    - 2.2. A vasút jellegzetessége
    - 2.3. Hegymenet
    - 2.4. Völgyfék (völgymenet)
    - 2.5. Kocsiszíni menet
  3. Alváz és kocsiszekrény
    - 3.1. Feladata, kialakítása
    - 3.2. Alváz és szekrényváz
    - 3.3. Alváz és szerelvények
    - 3.4. Fajtái
      - 3.4.1. Motorkocsi
      - 3.4.2. Vezérlő pótkocsi
      - 3.4.3. Teherszállító és felsővezeték szerelő jármű
      - 3.4.4. nyitott nyári pótkocsi
    - 3.5. Kocsiszekrény belső berendezései
      - 3.5.1. Vezetőfülke, utastér
      - 3.5.2. Ajtók, ablakok, ülések, egyéb szerkezetek (padló, mennyezet, szigetelés)
  4. Csatoló szerkezetek
    - 4.1. Feladata, szerepe
    - 4.2. BSI kapcsoló készülék
      - 4.2.1. Mechanikus kapcsolat
      - 4.2.2. Elektromos kapcsolat
      - 4.2.3. Pneumatikus kapcsolat
    - 4.3. Kialakítása

Összefoglalás

Számonkérés

5. Futómű

- 5.1. Feladata, főbb részei
  - 5.1.1. A vasúti kerékpár
    - 5.1.1.1. vasúti kerékpárok jellemzői, a fogaskerekű járműveken alkalmazott kerékpárok(hajtott, fékezett, futó)
    - 5.1.1.2. a kerékpár fő részei, kerékpártengely, kerekek, kerekekre ható erők
    - 5.1.1.3. kerekek szerkezeti felépítése
    - 5.1.1.4. kapaszkodó fogaskerekek elhelyezkedése
    - 5.1.1.5. futófelület természetes elhasználódása, sérülései
  - 5.1.2. Csapágyazás
  - 5.1.3. csúszócsapágyazás
  - 5.1.4. Görgőcsapágyazás

6. Hordmű

- 6.1. Feladata, főbb részei
  - 6.1.1. Rugók (MEGGI, és himba), lengéscsillapítás
  - 6.1.2. Felfüggesztés

7. Forgóvázak

- 7.1. Feladata, szerepe, főbb részei
  - 7.1.1. Forgóváz keret
  - 7.1.2. Vasúti kerékpárok
  - 7.1.3. Hajtómű (hajtott forgóváznál)
  - 7.1.4. Alkalmazott rugók
  - 7.1.5. Alkalmazott fékberendezések
- 7.2. Forgóvázak típusai (fékezett/hajtott, fékezett, futó)
  - 7.2.1. Fékezett/hajtott forgóvázak
  - 7.2.2. Fékezett forgóvázak
  - 7.2.3. Szabadonfutó forgóvázak
- 7.3. Kapcsolat az alvázzal

Összefoglalás

Számonkérés

8. Hajtóművek, a hajtónyomaték átadása

- 8.1. Vontatómotor
- 8.2. Kardántengely
- 8.3. Nyomatékhatároló
- 8.4. Hajtómű
- 8.5. Kapaszkodó fogaskerék
- 8.6. Fékdobok
- 8.7. Szabadonfutó
- 8.8. Adhézíós kapcsoló

9. A járműszerkezeti részek, mechanikus elemek működésének, rendszerének gyakorlati bemutatása

Összefoglalás

Számonkérés

2. GÉPÉSZETI ÉS ERŐÁTVITELI BERENDEZÉSEK (ELEKTROMOS) (23/4/0)

(Kötelező tanfolyami dolgozatok száma a helyi vizsgával együtt: 2 db)

1. Az érintkezés és a megszakítás
  - 1.1. Érintkezők feladata, anyaga, kialakítása, a megszakítás és a villamos ív,
2. Főáramkörű berendezések, elektromos készülékek
  - 2.1. Áramszedő (kialakítása, elhelyezése)
  - 2.2. Szakaszoló és földelő kapcsoló (feladata, kialakítása)
  - 2.3. Főkapcsoló (feladata, kialakítása)
  - 2.4. Szakaszoló védőkapcsoló
    - 2.4.1. Feladata, kialakítása, működési elve, kezelése, elhelyezése
  - 2.5. A kapocsfeszültséget és az áramerősséget szabályozó áramköri elemek
    - 2.5.1. Főáramú bütykös tárcsás kapcsoló (feladata, kialakítása)
    - 2.5.2. Előtét-ellenállások (feladat, elhelyezés)
    - 2.5.3. Túrláram relé (feladata)
    - 2.5.4. Sönt ellenállások (feladat, elhelyezés)
  - 2.6. Kontaktorok (feladatuk, működésük, elhelyezésük)
  - 2.7. Menet-fék kapcsoló (feladata, kialakítása)
  - 2.8. Irányváltó kapcsoló (feladata, kialakítása)
3. A vontatómotorok
  - 3.1. Típusa, szerkezete, gerjesztése, feladata, üzemmódok (menet- és féküzem)
  - 3.2. Vontatómotorok forgási irányának megváltoztatása
  - 3.3. Vontatómotorok üzemmódjának megváltoztatása
4. A fogaskerekű jármű gyorsítása, lassítása és sebességszabályozása hegymenetben
  - 4.1. Előtét-ellenállások alkalmazása
  - 4.2. Sönt ellenállás alkalmazása
5. A fogaskerekű jármű gyorsítása, lassítása, és sebességszabályozása völgymenetben.
  - 5.1. Előtét-ellenállások alkalmazása

Összefoglalás

Számonkérés

3. VEZÉRLŐ, SZABÁLYOZÓ ÉS BIZTONSÁGI BERENDEZÉSEK (20/4/0)

(Kötelező tanfolyami dolgozatok száma a helyi vizsgával együtt: 2 db)

1. A távvezérlés célja, elve, előnyei, távvezérléssel működtetett berendezések
  - 1.1. Vezérlő kapcsoló
  - 1.2. Üzem mód kapcsoló helyzetei gépes kocsiban
  - 1.3. Üzem mód kapcsoló helyzetei vezérlő kocsiban
  - 1.4. Menetkapcsoló, és pozíciói
2. A villamosfék áramköreinek ellenőrzése
  - 2.1. Áramérzékelés (jelfeldolgozás)
3. Egyéb, a biztonságot szolgáló védelmek
  - 3.1. Éberségi berendezés
  - 3.2. Sebességtúllépés elleni védelem
  - 3.3. Feszültség hiány. és nullfeszültség relé
  - 3.4. Menetregisztráló, sebesség határoló, sebességmérő

Összefoglalás

Számonkérés

4. Segédüzemi berendezések
  - 4.1. Az akkumulátor és töltőberendezése
    - 4.1.1. Feladata, típusa, működési elve
  - 4.2. A léghálózat elemei
    - 4.2.1. Rotációs kompresszor (feladata, működése)
    - 4.2.2. Légelőkészítő rendszer
    - 4.2.3. Főlégtartály
    - 4.2.4. Biztonsági szelep
    - 4.2.5. Nyomáskapcsoló, Elektropneumatikus szelepek (EP), működési elvük
  - 4.3. Világítás
    - 4.3.1. Külső világítás elemei
    - 4.3.2. Belső világítás elemei
      - 4.3.2.1. Utastér világítás
      - 4.3.2.2. Vezetőfülke világítás, műszerasztal világítása
    - 4.3.3. A világítás energiaellátása
  - 4.4. Ajtók
    - 4.4.1. Ajtók kialakítása (távvezérelt, kézi kezelésű ajtó)
    - 4.4.2. Ajtók működtetése
      - 4.4.2.1. Sűrített levegő nyomásával
      - 4.4.2.2. Központi üzem mód, egyedi üzem mód
      - 4.4.2.3. Közbezárás elleni védelem
  - 4.5. Jelzőberendezések

- 4.5.1. Hangjelzést adó berendezések (pályacsengő, vészjelző, indulásjelző)
- 4.5.2. Indításjelző
- 4.6. Fűtő-, szellőztető berendezések
  - 4.6.1. Utastér fűtése
  - 4.6.2. Vezetőfülke fűtése
  - 4.6.3. Páramentesítő, visszapillantó berendezés fűtése
- 4.7. Utastájékoztató és hírközlő berendezések
  - 4.7.1. URH készülék
  - 4.7.2. Járműhangosítás
  - 4.7.3. Vizuális utastájékoztató berendezések
- 4.8. Ablaktörlő -, és a visszapillantó berendezések
- 5. Túlfeszültség elleni védelem
  - 5.1. Célja
  - 5.2. Túlfeszültség keletkezésének okai
  - 5.3. Túlfeszültség-levezető működési elve
    - 5.3.1. Fojtótekerecs vagy más induktív elem szerepe

Összefoglalás

Számonkérés

4. FÉKBERENDEZÉSEK, FÉKEZÉSI ISMERETEK (22/4/0)

(Kötelező tanfolyami dolgozatok száma a helyi vizsgával együtt: 2 db)

- 1. A vontatómotorok fékáramköre és fontosabb berendezései
  - 1.1. A villamosfék működési elve
    - 1.1.1. Generátoros üzemmód
    - 1.1.2. Szabályozásának lehetőségei
      - 1.1.2.1. Előtét-ellenállás
- 2. A villamos ellenállásfék működési elve
  - 2.1. Két motor állandó jellegű sorba kapcsolása
  - 2.2. A rögzítőfékezés szükségessége
- 3. Mechanikus fékberendezések (tuskós fék)
  - 3.1. Kialakításuk
  - 3.2. Működtetési lehetőségek
    - 3.2.1. Légfék
    - 3.2.2. Kézifék
    - 3.2.3. Rugóerőtárolós fék
      - 3.2.3.1. Oldásának lehetőségei

- 3.2.3.1.1. Pneumatikával
- 3.2.3.1.2. Mechanikusan

Összefoglalás
Számonkérés

5. ÜZEMELTETÉSI ISMERETEK (20/20/0)

(Kötelező tanfolyami dolgozatok száma a helyi vizsgával együtt: 2 db)

- 1. Kocsiszíni technológiai rend
  - 1.1. Járművek tartozékai, kezelési leírások
- 2. A szerelvény üzembe helyezése, járműátvétel
  - 2.1. Jogosultság a jármű üzembe helyezésére, vezetésére
  - 2.2. A szerelvény átvétele a végállomáson
    - 2.2.1. Jelentkezés
    - 2.2.2. A szerelvény külső szemrevételezése
    - 2.2.3. Akkumulátor ellenőrzése
    - 2.2.4. Üzemállapot ellenőrzés
    - 2.2.5. Segédüzemű berendezések ellenőrzése
    - 2.2.6. Belső szemrevételezés
    - 2.2.7. Adminisztráció
- 3. A szerelvény átadása, üzemben kívül helyezése, feszültségmentesítése
  - 3.1. Vezetőfülke változtatás (visszafogás)
  - 3.2. Szerelvény őrizetlenül hagyása
    - 3.2.1. Teendők a vezetőfülke elhagyása előtt
    - 3.2.2. Teendők az új menetirány szerinti vezetőfülkében
    - 3.2.3. Vezetőfülke ajtók, ablakok kezelése
  - 3.3. Szerelvény átadása a végállomáson személyzetváltáskor
    - 3.3.1. Az átadó és az átvevő járművezető feladatai
  - 3.4. Szerelvény átadása a karbantartó szolgálat részére, üzemben kívül helyezés
- 4. Járművek össze- és szétkapcsolása
  - 4.1. Járművek összekapcsolása, szétkapcsolása
  - 4.2. Adhézios kapcsoló kezelése
  - 4.3. Hátulról vezetés

Összefoglalás
Számonkérés

- 5. Általános hibaelhárítási ismeretek
  - 5.1. A hibaelhárítás alapelvei, hiba felismerése, elhárítás módja, ideje

- 5.2. Futómű meghibásodásai
  - 5.2.1. Tengelytörés
  - 5.2.2. Abroncslazulás, szabálytalan kerékkopások
  - 5.2.3. Csapágymelegedés, kenőanyag égése
- 5.3. Hordmű meghibásodásai
- 5.4. Hajtásrendszer meghibásodásai
  - 5.4.1. Kardántengely törése
  - 5.4.2. Fogaskerekek közé szorult idegen test
- 5.5. Vonó- és ütközőkészülék meghibásodásai
- 5.6. Ütközésekből adódó sérülések
- 5.7. Alvázra, forgóvázra szerelt berendezés
  - 5.7.1. Életmentő leszakadása
- 5.8. Áramszedő meghibásodásai
  - 5.8.1. Áramszedő törése (rudazat, szénbetét)
  - 5.8.2. Kezelésére szolgáló kötél elszakadt, áramszedő elakadt
- 5.9. Feszültség kimaradása
  - 5.9.1. Áramszedő érintkezik-e a munkavezetékkel
  - 5.9.2. Feszültséghiány a munkavezetékben
  - 5.9.3. Nem áll-e szigetelt hó vagy porrétegen
- 5.10. Szakaszvédő kapcsoló kioldása, reteszélése
- 5.11. Főkapcsoló kioldása
- 5.12. Villamos fék zavarai
- 5.13. Közvetlen működtetésű légfék zavarai
- 5.14. Közvetett működésű fék zavarai

Összefoglalás

Számonkérés

6. VEZETÉSTECHNIKAI ISMERETEK (23/4/0)

(Kötelező tanfolyami dolgozatok száma a helyi vizsgával együtt: 2 db)

1. A vasúti jármű mozgása a pályán
  - 1.1. Szabályos járműmozgás, (egyenesben, ívben), Szabálytalan járműmozgások
  - 1.2. Menetellenállások (alapellenállások, járulékos ellenállások)
  - 1.3. Menetdiagram
  - 1.4. Kisiklás és okai, a kisiklások megelőzése
2. A vezetéstechnika meghatározó tényezői
  - 2.1. A vezetéstechnika fogalma,
  - 2.2. A vezetéstechnika meghatározó tényezői
  - 2.3. A jármű, pálya, forgalom, gazdaságosság, a környezet, a külső körülmények
3. Útvonalismeret
  - 3.1. A pálya vonalvezetése, kiépítése
  - 3.2. Forgalmi kitérők
  - 3.3. Végállomások
  - 3.4. Forgalomszabályozás módja
  - 3.5. Forgalom nagysága, összetétele
4. Napszakismeret
  - 4.1. Nappali világosság, sötét
  - 4.2. Távolbalátás-, szabadlátás korlátozottsága
  - 4.3. Kivilágítás (út,jármű)
  - 4.4. Elvakítás (fényszóró és napsütés)
  - 4.5. Időjárási viszonyok
5. Műszaki tényezők
  - 5.1. Vezetői ülés és a visszapillantó berendezések beállítása
  - 5.2. Zajszint a vezetőfülkében
  - 5.3. Holttér, és ami mögötte van
  - 5.4. Látni és látszani elv
  - 5.5. A jármű kivilágítása
  - 5.6. Járműműszaki megoldások alkalmazása
  - 5.7. Jelző- és biztosítóberendezések alkalmazása
6. A vezetéstechnika elemei
  - 6.1. Indítás, a menetvezérlés szabályai
    - 6.1.1. Indítás vízszintes pályaszakaszon, emelkedőben, lejtőben, ívben
  - 6.2. Elhelyezkedés, menet közbeni teendők, sebesség megválasztása
    - 6.2.1. Jelzések, pálya, felsővezeték megfigyelése, figyelési kötelezettség

- 6.3. Fékezés, megállás, a fékút figyelembe vétele
  - 6.3.1. Sebességcsökkentő fékezés, sebességtartó fékezés
  - 6.3.2. Megállító fékezés (üzemi fékezés, intenzív fékezés, vészfékezés)
  - 6.3.3. Rögzítő fékezés
    - 6.3.3.1. A szerelvény rögzítése az utasok le- és felszállása alatt
    - 6.3.3.2. A szerelvény rögzítése visszafogáskor és tároláskor
- 7. Vezetési módszerek a különböző forgalmi helyzetekben
  - 7.1. Vezetéstechnika menetrend szerinti közlekedés esetén
  - 7.2. Vezetéstechnika menetrendtől eltérő közlekedés esetén
  - 7.3. Utasok le- és felszállása a megállóhelyen, ajtók működtetése
  - 7.4. Szerelvény indítása a megállóhelyről
  - 7.5. Áthaladás az útátjáróban (irányított forgalom, nem irányított forgalom)
  - 7.6. Magatartás a gyalogosokkal szemben
  - 7.7. Közlekedés váltókon
    - 7.7.1. Csúccsal szemben
      - 7.7.1.1. Egyenes irányban, kitérő irányban
    - 7.7.2. Gyökkel szemben

Összefoglalás
Számonkérés

- 8. Járművezetést befolyásoló tényezők
  - 8.1. Járművezető képességei
    - 8.1.1. Észlelési képességek és befolyásolásuk
    - 8.1.2. Mérlegelési képességek és befolyásolásuk
    - 8.1.3. Döntési képességek és befolyásolásuk
    - 8.1.4. Cselekvési képességek és befolyásolásuk
  - 8.2. Útvonalismeret
    - 8.2.1. A pálya vonalvezetése, kiépítése
    - 8.2.2. Fogaskerekű pálya elhelyezkedése
    - 8.2.3. Forgalm szabályozás módja
    - 8.2.4. Forgalom nagysága, összetétele
  - 8.3. Napszakismeret
    - 8.3.1. Nappali világosság, sötét
    - 8.3.2. Távolbalátás-, szabadlátás korlátozottsága
    - 8.3.3. Kivilágítás
      - 8.3.3.1. Út
      - 8.3.3.2. Jármű
    - 8.3.4. Elvakítás (fényszóró és napsütés)
    - 8.3.5. Időjárás viszonyok
  - 8.4. Partnerismeret
    - 8.4.1. Gyalogosok, utasok

- 8.4.2. Kerékpárok szállítása
- 8.4.3. Járműszerelvények kialakítása

9. A szerelvények továbbítása különleges helyzetekben

- 9.1. Feszültség kimaradás, felsővezeték hiba
- 9.2. Járműtűz megelőzése, eljárás tűz esetén.
- 9.3. Közlekedés műszaki hibás szerelvényel
- 9.4. Teendők mozgásképtelen, vagy üzemképtelen szerelvény esetén
- 9.5. Közlekedés távolbalátás vagy szabadlátás korlátozottsága esetén
- 9.6. Feszültséghatár meghaladása
- 9.7. Rugós terelőre való ráhajtás
- 9.8. Fogasléces pályaszakaszról való lehajtás

Összefoglalás

Számonkérés

1.13.1 Modulzáró ellenőrző kérdések/témakörök

Járműszerkezetek /mechanikus/

1. Ismertesse a fogaskerekű vasúti járművek alvázának és kocsiszekrényének feladatát, kialakítási módjait, az önhordó kocsiszekrény fogalmát, előnyeit, hátrányait!
2. Ismertesse a csatoló szerkezetek fogalmát, feladatukat, a létrehozható kapcsolatokat!
3. Ismertesse fogaskerekű vasúti járműveken alkalmazott vasúti kerékpárok típusait!
4. Ismertesse a fogaskerekű vasúti kerékpárokhoz kapcsolódó fékberendezéseket!
5. Ismertesse a kapaszkodó fogaskerekeket!
6. Ismertesse a vasúti kerékpárok és a kapaszkodó fogaskerek meghibásodásának lehetőségeit!
7. Ismertesse a MEGGI rugó felépítését, tulajdonságait, elhelyezését!
8. Ismertesse a vasúti kerékpárok csapágyazásának módját, feladatát!
9. Ismertesse a fogaskerekű szerelvény motorkocsijának forgóvázát!
10. Ismertesse a fogaskerekű szerelvényvezérlő pótkocsijának völgyoldali forgóvázát!
11. Ismertesse a fogaskerekű szerelvényvezérlő pótkocsijának hegyoldali forgóvázát!
12. Ismertesse a forgóváz-kocsiszekrény kapcsolatát!
13. Ismertesse a vontatómotor jellemzőit, elhelyezését!
14. Ismertesse a hajtómű jellemzőit, elhelyezését, kapcsolatát a vontatómotorral!
15. Ismertesse a nyomatékhatároló feladatát, elhelyezését, működési elvét!
16. Ismertesse a szabadonfutó szerkezet feladatát, elhelyezését, működési elvét!
17. Ismertesse a forgóvázakban elhelyezett fékberendezéseket!
18. Mi az adhéziós kapcsoló feladata, ismertesse elhelyezését, működését!

19. Ismertesse a futómű és elemeinek jellemző meghibásodásait!
20. Ismertesse a hordmű és elemeinek jellemző meghibásodásait!
21. Ismertesse a hajtásrendszer és elemeinek jellemző meghibásodásait!
22. Ismertesse a vonó- és ütközőkészülékek jellemző meghibásodásait!
23. Ismertesse a siklócsapágy jellemző meghibásodásait!

Gépészeti és erőátviteli berendezések (Elektromos)

1. Ismertesse az áramszedő feladatát, kialakítását, kezelését!
2. Ismertesse a szakaszoló és földelő kapcsoló feladatát, kialakítását!
3. Ismertesse a főkapcsoló feladatát, kialakítását!
4. Ismertesse a szakaszoló védőkapcsoló feladatát, kialakítását!
5. Ismertesse a túláram fogalmát, a túláram védelmi berendezések fajtáit!
6. Ismertesse az előtét ellenállások feladatát!
7. Ismertesse a sönt ellenállások feladatát!
8. Ismertesse a főáramú bütyköstárcsás kapcsoló feladatát, működését!
9. Ismertesse a túláram relé feladatát!
10. Ismertesse a menet-fék kapcsoló feladatát, kialakítását!
11. Ismertesse az irányváltó kapcsoló feladatát, kialakítását!
12. Ismertesse a kontaktorok feladatát, működését!
13. Ismertesse a földelő berendezés feladatát, működését, főbb részeit!
14. Ismertesse a vontatómotor szerkezeti felépítését, üzemmódjait!
15. Ismertesse a vontatómotorok kapcsolását menetüzem esetén!
16. Ismertesse a vontatómotorok kapcsolását féküzem esetén!
17. Hogyan történik a vontatómotorok forgási irányának megváltoztatása?
18. Hogyan történik a fogaskerekű jármű indítása, gyorsítása hegymenetben?
19. Hogyan történik a fogaskerekű jármű lassítása, megállítása hegymenetben?
20. Hogyan történik a fogaskerekű jármű indítása, gyorsítása völgymenetben?
21. Hogyan történik a fogaskerekű jármű lassítása, megállítása völgymenetben?

Vezérlő, szabályozó és biztonsági berendezések

1. Ismertesse a távvezérlés fogalmát, célját, előnyeit!
2. Ismertesse a vezérlőáram kapcsoló feladatát, kezelését!
3. Ismertesse az üzemmód kapcsoló kezelését, a beállítható üzemmódokat a motorkocsiban!

4. Ismertesse az üzemmód kapcsoló kezelését, a beállítható üzemmódokat a vezérlő pótkocsiban!
5. Ismertesse a menetkapcsolót és annak pozícióit!
6. Ismertesse az utas ki- és beszállására szolgáló ajtók közbezárás elleni védelmeit!
7. Ismertesse az „éberségi berendezés” fogalmát, feladatát, működését!
8. Ismertesse a sebességtúllépés elleni védelmet!
9. Ismertesse a feszültséghiány (alacsony feszültség) és a nullfeszültség relé működését!
10. Ismertesse a menetregisztráló, sebességmérő feladatát, működését!
11. Ismertesse az alkalmazott akkumulátorok fajtáját, töltésének módját!
12. Ismertesse a léghálózat elemeit, feladatukat!
13. Ismertesse az EP (elektropneumatikus) szelepek működési elvét!
14. Ismertesse a nyomáskapcsolók működési elvét, feladatukat!
15. Ismertesse a fogaskerekű szerelvény világítási rendszerét!
16. Ismertesse az utasok ki- és beszállására szolgáló ajtók működtetésének lehetőségeit!
17. Ismertesse a fogaskerekű szerelvényen alkalmazott fűtőberendezéseket!
18. Ismertesse a fogaskerekű szerelvényen alkalmazott utastájékoztató és hírközlő berendezéseket!
19. Ismertesse a fogaskerekű szerelvényen alkalmazott ablaktörlő- és visszapillantó berendezéseket!
20. Ismertesse a túlfeszültség fogalmát és a túlfeszültség elleni védelem lehetőségeit!

Fékberendezések, fékezési ismeretek

1. Ismertesse a dobfék szerepét, működési elvét és működtetésének elvi lehetőségeit!
2. Ismertesse a rugóerőtárolós fék szerepét és működési elvét! Milyen módon történhet a rugóerőtárolós fék oldása?
3. Hogyan történhet a motorkocsi fékezése?
4. Hogyan történhet a vezérlő pótkocsi fékezése?
5. Ismertesse a villamos ellenállásfék működési elvét!
6. Ismertesse a sűrített levegő nyomásával működtetett közvetlen légfék működését hegy-és völgymenetben!
7. Ismertesse a sűrített levegő nyomásával működtetett rugóerőtárolós fék működését hegy-és völgymenetben!
8. Ismertesse a rögzítőfékek szerepét, működését!
9. Sorolja fel és jellemezze a kiegészítő fékként használt fékberendezéseket!
10. Milyen szempontok figyelembevételével kell a szerelvényt fékezni?

11. Ismertesse a sínfék működési elvét, táplálásának lehetőségeit, illetve alkalmazásának előnyét!
12. Sorolja fel és jellemezze az üzemi fékként használt fékberendezéseket!
13. Sorolja fel és jellemezze a rögzítőfékként használt fékberendezéseket!
14. Sorolja fel és jellemezze a kiegészítő fékként használt fékberendezéseket!
15. Milyen szempontok figyelembevételével kell a szerelvényt fékezni?

Üzemeltetési és vezetéstechnikai ismeretek

1. Milyen tényezők határozzák meg az alkalmazandó vezetéstechnikát?
2. Hogyan befolyásolja a napszak ismeret az alkalmazandó vezetéstechnikát?
3. Ismertesse a közforgalmú személyszállításban dolgozókkal szembeni alapvető magatartási elvárásokat!
4. Ismertesse a munkatársakkal, feljebbvalókkal és az utasokkal történő kapcsolattartás szabályait!
5. Ismertesse a felsővezeték hiba esetén alkalmazandó vezetéstechnikát!
6. Ismertesse a kedvezőtlen időjárási viszonyok esetén alkalmazandó vezetéstechnikát!
7. Ismertesse a távolbalátás korlátozottsága esetén alkalmazandó vezetéstechnikát!
8. Ismertesse a menetrend szerinti közlekedés esetén alkalmazandó vezetéstechnikát!
9. Ismertesse a menetrendtől eltérő közlekedés esetén alkalmazandó vezetéstechnikát!
10. Ismertesse a vezetőfülke változtatás során elvégzendő teendőket!
11. Ismertesse a szerelvény üzemen kívül helyezésének folyamatát!
12. Ismertesse a felsővezeték szerelő járművel történő közlekedésre vonatkozó szabályokat, és vezetéstechnikáját!
13. Ismertesse az anyagvonatra vonatkozó közlekedés esetén követendő szabályokat, és vezetéstechnikáját!
14. Ismertesse a nyári pótkocsival történő közlekedés szabályait, és vezetéstechnikáját!
15. Ismertesse a völgymeneti menet kapcsolóra vonatkozó szabályokat, és vezetéstechnikáját!
16. Ismertesse a rugósterelőre történő ráhaladás szabályait, és vezetéstechnikáját!
17. Ismertesse a fogasléccel el nem látott pályára történő lehaladás előtti teendőket, és vezetéstechnikáját!
18. Ismertesse a fogasléccel ellátott pályára történő ráhaladás utáni teendőket, és vezetéstechnikáját!
19. Ismertesse a kocsiszín területén történő közlekedés szabályait, és vezetéstechnikáját!
20. Ismertesse a műszaki hibás szerelvényel történő közlekedés esetén alkalmazandó vezetéstechnikát!

Fogaskerekű vasút kategória vizsga módszertana

Elméleti vizsga szóbeli részből áll.

Szóbeli vizsgatevékenység:

JÁRMŰSZERKEZETEK /MECHANIKUS

GÉPÉSZETI ÉS ERŐÁTVITELI BERENDEZÉSEK (ELEKTROMOS)

VEZÉRLŐ, SZABÁLYOZÓ ÉS BIZTONSÁGI BERENDEZÉSEK

FÉKBERENDEZÉSEK, FÉKEZÉSI ISMERETEK

ÜZEMELTETÉSI ISMERETEK

VEZETÉSTECHNIKAI ISMERETEK

A vizsgakérdések tételenkénti megoszlása: (8 kérdés)

JÁRMŰSZERKEZETEK /MECHANIKUS 1 kérdés

GÉPÉSZETI ÉS ERŐÁTVITELI BERENDEZÉSEK (ELEKTROMOS) 1 kérdés

VEZÉRLŐ, SZABÁLYOZÓ ÉS BIZTONSÁGI BERENDEZÉSEK 1 kérdés

FÉKBERENDEZÉSEK, FÉKEZÉSI ISMERETEK 2 kérdés

ÜZEMELTETÉSI ISMERETEK 1 kérdés

VEZETÉSTECHNIKAI ISMERETEK 2 kérdés

A vizsga időtartama: szóbeli: 1 óra.